

УДК 93:94 (4)

Петровська Юлія

ORCID 0000-0002-9142-8541

*Кандидат історичних наук,
доцент, в. о. ректора, Пенітенціарна академія України
(Чернігів, Україна) Email: academychernihiv@gmail.com**Попружна Алла*

ORCID 0000-0002-5079-2865

*Кандидат історичних наук,
доцент кафедри економіки та соціальних дисциплін,
Пенітенціарна академія України
(Чернігів, Україна) Email: altarsena@gmail.com*

ВИВЧЕННЯ ТРАГЕДІЇ ГОЛОКОСТУ В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ ЯК ДОЛУЧЕННЯ ДО СПІЛЬНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПАМ'ЯТІ

Мета статті. Метою статті є актуалізація важливості виваженого й усвідомленого викладання історії Голокосту у закладах вищої освіти, що сприятиме збереженню пам'яті про долю українського єврейства, подолання імперських і радянських стереотипів, висвітлення актуальності продовження вивчення різних аспектів теми Голокосту у вищій школі як запоруки миру та демократії, аналіз досвіду вивчення цієї теми в Пенітенціарній академії України.

Сьогодні в умовах російсько-української війни увага до даної теми є край актуальною, адже необхідно постійно долати пропаганду, одним з наративів якої є те, що українці – це антисеміти і нацисти. Натомість українці сьогодні усвідомлюють, що трагедія Голокосту не є суто єврейською історією. Задекларовані та захищені законами права людини є необхідністю функціонування загальнолюдських цінностей, порушення яких може призвести до страшної трагедії цілого народу.

Методологія. Для реалізації мети були використані такі теоретичні методи як аналіз, синтез, узагальнення, а також принципи науковості, доступності та цілісності.

Наукова новизна. Полягає в узагальненні інформації про те коли, чому і як в українській освіті почали студіювати історію трагедії Голокосту, які зовнішньополітичні і внутрішньополітичні процеси на це вплинули, окресленні перспектив вивчення історії Голокосту в умовах російсько-української війни.

Також новизна полягає у презентації досвіду співпраці Пенітенціарної академії України з міжнародними організаціями, проектною діяльністю, залученню здобувачів вищої освіти до наукової та дослідницької роботи, практик впровадження здобутого досвіду викладання історії Голокосту під час занять з гуманітарних, соціальних, юридичних, філологічних дисциплін.

Висновок. Пенітенціарна академія України активно долучається до вивчення історії трагедії Голокосту та збереження пам'яті про неї. Заходи, проведені в академії актуалізують важливість пам'яті про значний соціально-економічний внесок і унікальні культурні впливи єврейського населення на соціокультурні середовища міста та регіону, наголошують на тому, що єврейська історія є частиною нашої спільної історії.

Ключові слова: Голокост, євреї, пам'ять, Пенітенціарна академія України.

Вивчення полікультурної історії України неможливе без розгляду історії трагедії Голокосту. Виважене й усвідомлене викладання цієї теми сприяє заглибленню та збереженню пам'яті про долю українського єврейства, «запорукою можливості навчитися долати примусову амнезію, імперсько-радянські стереотипи, перерваний досвід ретрансляції історичних уявлень» в українському суспільстві [1, 12].

Сьогодні в умовах російсько-української війни увага до даної теми є актуальною, адже необхідно постійно долати фейки і пропаганду, які ворог активно застосовує проти України. Одним з таких фейків є те, що українці – це антисеміти і нацисти. Натомість українці сьогодні усвідомлюють, що трагедія Голокосту не є суто єврейською історією.

З огляду на сучасні міграційні процеси ця проблематика набуває ваги. Задекларовані та захищені законами права людини є необхідністю функціонування загальнолюдських цінностей, порушення яких може призвести до страшної трагедії цілого народу.

«Присутність» тематики Голокосту в освітньому просторі не була стабільною. Потреба у збільшенні значення пам'яті про Голокост виникла у 90-х рр. ХХ ст. і була спричинена внутрішніми процесами у країнах та діяльністю на міжнародному рівні. Так, Конвенція ООН із прав людини та Конвенція про геноцид були ухвалені в грудні 1948 р. внаслідок німецьких злочинів під час Другої світової війни і, зокрема, масових убивств євреїв.

У 90-х рр. ХХ ст. Голокост набув значення транснаціонального місця пам'яті, відбулися масштабні міжнародні вшанування за участю керівників держав та урядів з усього світу, але в першу чергу з Європи, тим самим ще раз наголошуючи на глобальному значенні пам'яті про Голокост.

Генеральна Асамблея ООН оголосила 27 січня Міжнародним днем пам'яті – в пам'ять про жертви Голокосту [2]. Європейський Союз оголосив 23 серпня, річницю пакту Молотова – Ріббентропа, загальноєвропейським Днем пам'яті «жертв усіх тоталітарних і авторитарних режимів» і закликав країни-члени вшанувати їх.

«Сучасна Європа після 30 років «панування» теми Голокосту в політиці пам'яті – це інша Європа і краща Європа, у сенсі прав людини і прав меншин» [2]. Зрушення в культурі пам'яті, пов'язані з пам'яттю про Голокост, збільшення потреби пам'яті про Голокост була тісно пов'язана з дискусіями про співучасть у Голокості чи відсутність допомоги переслідуваним євреям.

Як слушно сказав керівник українського центру вивчення історії Голокосту Інституту політичних та етнологічних досліджень Національної академії наук України Анатолій Подольський: «Для українського соціуму і Української держави питання увічнення пам'яті жертв Голокосту вже давно стало на часі і є своєрідним маркером європейських устремлінь сучасної України, демонстрацією українського політичного курсу на євроатлантичну інтеграцію, з одного боку, і гідне вшанування жертв Другої світової війни в Україні, як в переважній більшості європейських країн, з іншого боку. Це є одночасно і завданням, і викликом для сучасної України» [3, 284].

На початку ХХІ ст. в Україні відбулись певні якісні зміни в цьому питанні. Зокрема, у січні 2000 р. Україна взяла участь у Міжнародній конференції у Стокгольмі, на якій приєдналася до Декларації про збереження пам'яті про Голокост в сучасному світі шляхом дослідження й викладання цієї теми.

Прикметно, що Україна стала першою на пострадянському просторі державою, де відповідно до Рекомендації Ради Європи тему Голокосту було уведено в навчальні програми закладів загальної середньої освіти [4].

Починаючи від другої половини 90-х рр. ХХ ст., ця тема була включена в офіційну шкільну програму, в базові історичні курси з історії України і всесвітньої історії. Проте, на її викладання в навчальному плані не було відведено жодного повноцінного уроку, і вона була вміщена в тему «Нацистський окупаційний режим», на яку в шкільній програмі виділяється одна година [1, 13]. З 2006 р. в екзаменаційних білетах з історії для випускних класів середніх загальноосвітніх шкіл з'явилися питання з історії Голокосту. За висновками Фонду Шоа університету Південної Каліфорнії – «більшість українських підлітків бодай у загальних рисах знають про Голокост» [5, 4].

Поступово були напрацьовані рекомендації університетам впровадити спецкурс з історії Голокосту в Європі й на теренах України [1, 13]. Хоча «для вищої школи держава не видає уніфікованих навчальних програм, не створюються єдині підручники для університетів, що набувають автономію у ході освітньої реформи. Проте ще 2000 р. було прийнятий інструктивний лист Міністерства освіти і науки України, в якому містилася рекомендація щодо вивчення Голокосту в університетах. За аналітичними довідками МОН, в Україні нараховуються десятки університетів, де викладаються спеціальні курси з історії Голокосту» [6, 192].

Втім, більшість зрушень у цьому питанні відбулися завдяки розвитку саме неформальної освіти, плідній співпраці українських неурядових громадських організацій, де українські освітяни отримали досвід викладання цієї теми. У педагогів України з'явилась можливість фахово, спираючись на сучасні підходи до вивчення історії, викладати тему, організувати студентів на її дослідження і, не дивлячись на вагомий зрушення щодо вивчення тематики Голокосту в ланках середньої школи, тематика варта на продовження вивчення й у вищій школі.

Сьогодні Пенітенціарна академія України як державний, галузевий, вищий навчальний заклад, що проводить інноваційну освітню діяльність, пов'язану з наданням вищої освіти на першому, другому і третьому наукових рівнях вищої освіти за спеціальностями «Право», «Правоохоронна діяльність», «Психологія» проводить фундаментальні та практичні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, сприяє розширенню наукових знань, проводить просвітницьку діяльність.

Зокрема, в контексті дисциплін «Європейський вимір історії України», «Соціологія», «Англійська мова», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Політологія» аспекти історії трагедії Голокосту активно впроваджуються в навчальний процес. Зокрема, під час обговорень на заняттях і заходах формується розуміння того, що Голокост вплинув на східноєвропейське суспільство. Саме у цьому регіоні, де впродовж століть жила більшість європейських євреїв, фактично і відбулося їх німецьке масове вбивство. Паралельно з цим східноєвропейські суспільства та нації були жертвами не лише злочинів під час німецької окупації, а й радянських, комуністичних злочинів [2]. Шукаючи витоки сучасної агресії росії разом з студентами і курсантами, знаходимо їх у «незасуджені злочини радянської влади». Натомість сучасна Німеччина є взірцем прагнення «подолати минуле» заради мирного і демократичного майбутнього. Особлива увага під час викладання приділяється історіям «Праведників народів світу», адже ця тема залишається практично невисвітленою, поглиблюється регіональний аспект.

На юридичних дисциплінах важливим є встановлення взаємозв'язку між трагедією Голокосту та порушенням прав людини в сучасному світі.

Разом з європейською спільнотою курсанти і студенти Пенітенціарної академії України вшановують пам'ятні дні, зокрема, 29-30 вересня – День пам'яті жертв Бабиного Яру, 27 вересня – Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту, 14 травня – День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни. У ці дні спільно з громадою Чернігова вони беруть участь у меморіальних заходах з вшанування розстріляних нацистами в урочищі Березовий рів жителів Чернігова – євреїв та пацієнтів психоневрологічної лікарні (*фото 1*).

Фото 1. Курсанти Пенітенціарної академії вшанували меморіал загиблих євреїв Чернігова у 1941-1943 рр. в урочищі Березовий Рів

В контексті даної теми має місце співпраця з Чернігівським обласним історичним музеєм імені В.В.Тарновського. Зокрема, у вересні 2021 р. курсанти взяли участь у відкритті виставки «У житті та смерті вони назавжди з нами... Тліном не взялось» у Чернігівському обласному історичному музеї імені В. В. Тарновського (*фото 2-3*).

Фото 2. Курсанти академії на виставці «У житті та смерті вони назавжди з нами... Тліном не взялось» у Чернігівському обласному історичному музеї імені В. В. Тарновського

Фото 3. Виступ завідуючої відділом Чернігівського обласного історичного музею імені В. В. Тарновського Вікторії Мудрицької під час відкриття виставки

У стінах Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського музею у жовтні 2018 р. відбулася зустріч з Павлом-Робертом Магочієм під час презентації його книги «Євреї та українці: тисячоліття співіснування».

У вересні 2022 р. курсанти першого курсу юридичного факультету Пенітенціарної академії України відвідали музей єврейської історії та меморіал пам'яті жертвам Голокосту в м. Хмельницький.

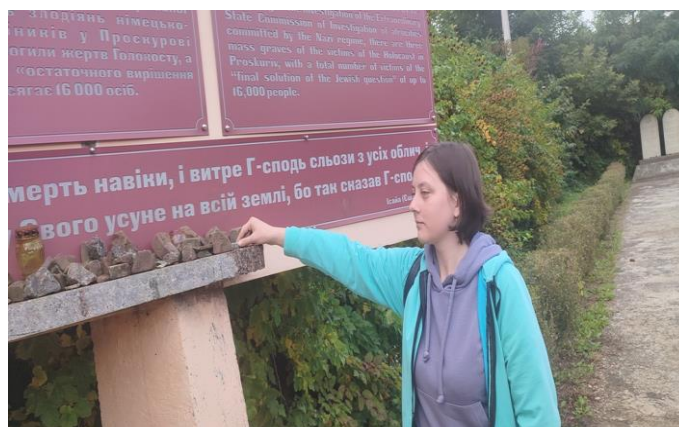

Фото 4-5. Курсанти Пенітенціарної академії України біля меморіалу пам'яті жертвам Голокосту в м. Хмельницькому

Викладачі Пенітенціарної академії України є постійними учасниками тренінгів, шкіл, методичних семінарів від Українського центру вивчення історії Голокосту (Київ), Центру суспільних дій «Civitas», Меморіального музею Голокосту (США), міжнародної організації Centropa (фото 6-7).

Фото 6. Доцент кафедри економіки та соціальних дисциплін Алла Попружна під час науково-методичного семінару для освітян «Історія геноцидів в Україні: вивчення досвіду та виклики сучасності» у Львові (15-16 червня 2024 р.)

Фото 7. В.о. начальника відділу наукової діяльності та міжнародного співробітництва Аліна Квітка та доцент кафедри економіки та соціальних дисциплін Алла Попружна на тренінговому семінарі для освітян «Викладання єврейсько-української історії ХХ століття» від інституту Centropa в Чернівцях (8-10 березня 2024 р.)

Набуті знання і вміння впроваджують під час наукової та педагогічної діяльності. Зокрема, вже три роки поспіль курсанти і студенти є активними учасниками проекту «Знати. Дбати. Пам'ятати», який здійснюється викладачами кафедри економіки та соціальних дисциплін за підтримки українського центру вивчення історії Голокосту Інституту політичних та етнонаціональних досліджень Національної академії наук України та Інституту вивчення та викладання Голокосту і прав людини ім. Ольги Ленгель (США).

Проект є багатоскладовим. Першою його частиною є проходження здобувачами вищої освіти анкетного опитування, яке направлене на визначення ступеню обізнаності першокурсників з історією трагедії Голокосту, починаючи від її причин, термінології, кількісних показників. Завдяки опитуванню маємо можливість дізнатись – хто є головним «провідником» молоді до цієї теми – педагог, батьки, книга, ЗМІ; чи відвідували місця пам'яті про Голокост у своїх регіонах. Російсько-українська війна змусила збільшити питальник – «чи відчують зв'язок між історією трагедії Голокосту і політикою сучасної росії щодо українців», «чи відомі факти знищення меморіалів жертвам Голокосту від російської зброї».

В цілому, опитування інформує викладача щодо володіння темою або наявності прогалин у ній. Поряд з цим питання направлені на систематизацію знань, уточнення та замислення (*фото 8*).

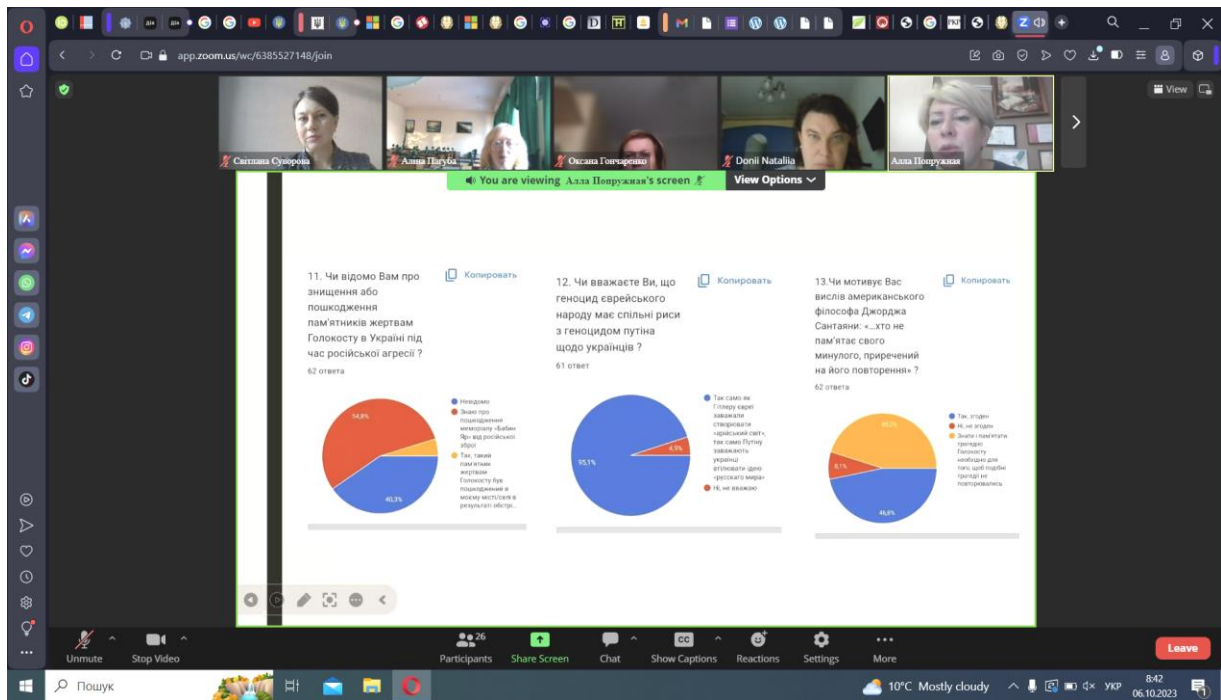

Фото 8. Круглий стіл в онлайн-форматі «Знати. Пам'ятати. Дбати», присвячений трагедії Голокосту та 82-м роковинам Бабиного Яру (6 жовтня 2023 р.)

Другим етапом проекту стали збір і фіксація свідчень щодо подій Голокосту серед сусідів, родичів, знайомих старшого віку в різних містах, містечках чи селах. Серед зафіксованих спогадів – відео про єврейську родину з м. Харкова курсантки юридичного факультету Ярослави Варламової, відео про меморіал пам'яті загиблим євреям у В'юницькому гаю у с. Сосниця Чернігівської області студентки Катерини Антоненко, відео про місце знищення євреїв у м. Ружин Житомирської області курсанта Олега Оніщука, відео про єврейські поховання та музей у с. Сновську Чернігівської області курсанта Дмитра Салати.

Поява свідчень про минуле, записаних на відео, дала можливість переглянути традиційне трактування історії через розуміння того, що історія не лише фіксується у документах та записується істориками, а її також розповідають ті, хто був причетним до тих подій. Під терміном «візуальна історія» прийнято розуміти всю сукупність аудіо- та відеоматеріалів, які створюють змістовне наповнення у свідченнях очевидця, записаних на відео [1, 15].

Третьою складовою проекту було проведення узагальнюючого круглого столу. Протягом 2021–2024 рр. в Пенітенціарній академії України організовувались щорічні круглі столи для курсантів і студентів першого курсу, адже саме на цьому курсі викладаються дисципліни – «Європейський вимір історії України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Соціологія».

Молодь закладу мала можливість підготувати доповіді щодо витоків Голокосту, його регіональних особливостей, механізмів увічнення пам'яті про Голокост на міжнародному, національному та регіональному рівні, провести паралелі та порівняння з реаліями сьогодення, обговорити «невивчені уроки минулого», згадати життєві приклади євреїв, які пережили Голокост і не пережили російську агресію або змушені втікати від неї, поміркувати про «сліпу» законслухняність, страх, байдужість, які можуть зробити співучасником злочину, як це сталося під час Голокосту, проаналізувати множинність злочинів проти людяності у ХХ–ХХІ ст. та специфіку кожного з них в контексті міжнародного права – геноциди, військові злочини, етнічні чистки, Голокост, Голодомор.

Учасниками круглих столів, присвячених пам'яті про трагедію Голокосту були компетентні дослідники – керівник українського центру вивчення історії Голокосту Інституту політичних та етнологічних досліджень Національної академії наук України Анатолій Подольський, директор міжнародної організації Септора Едвард Серотта, голова Чернігівської міської єврейської громади Олександр Чеван, представник Українського інституту національної пам'яті у Чернігівській області Сергій Бутко, співробітниця Galicja Jewish museum (Краків) Вікторія Мудрицька.

За фінансової підтримки Інституту вивчення та викладання Голокосту і прав людини ім. Ольги Ленгель (США) наукова бібліотека Пенітенціарної академії України поповнилася науковою і художньою літературою (фото 9).

Фото 9. Виставка нових видань, присвячених історії Голокосту в науковій бібліотеці Пенітенціарної академії України

Фото 10. Книжкові подарунки для учасників круглого столу «Знати. Дбати. Пам'ятати» (жовтень 2021 р.)

У травні 2024 р. у контексті зустрічі з директором Centropa в Пенітенціарній академії України відбувся круглий стіл «Вивчення історії трагедії Голокосту в ПАУ: актуальність, можливості та виклики» (фото 11).

Едвард Серотта – журналіст, фотограф та кінорежисер, який спеціалізується на єврейському житті в Центральній і Східній Європі, директор міжнародної організації Centropa (США), яка зберігає історію, використовуючи новітні технології і цифрові розповіді, та залучає студентів ХХІ ст. до вивчення єврейської історії ХХ ст. Нині на платформі розміщено вже тисячі свідчень, фотографій, матеріалів. Сьогодні команда Centropa активно працює над можливістю донести історії українців у світі, розповсюджуючи інформацію про події в Україні та підтримуючи нашу боротьбу в світовому інформаційному просторі. Співпраця Centropa з сприяє усвідомленню найуспішніших антитоталітарних практик сучасного світу, направлених на подолання ремінісценцій тоталітарних режимів [7].

Під час зустрічі викладачі та здобувачі вищої освіти виступили з доповідями, презентували результати проєкту «Знати. Дбати. Пам'ятати», екскурсію «Чернігів єврейський», відвідали єврейське кладовище міста, культурний осередок єврейської громади міста, поділились досвідом використання матеріалів Centropa, зокрема документального фільму «Повернення до Рівного» на семінарських і практичних заняттях з дисциплін «Європейський вимір історії України» та «Англійської мови». Переглянули відеофрагмент семінарського заняття з соціології з теми «Соціологія девіантної поведінки», на якому було проаналізовано дві протилежні категорії девіантів – ті, що засуджуються (колаборанти, нацисти, окупанти, «коричневі сорочки») та – ті, що схвалюються суспільством (праведники, герої, волонтери).

Фото 11. Зустріч з Едвардом Серротою в Пенітенціарній академії України (1-2 травня 2024 р.)

Для творчого зображення цінності демократичних процесів, зв'язку минулого і сьогодення, розуміння важливості вивчення уроків історії була випробована методика створення колажів з історичних і особистих фотографій, яку викладачі засвоїли на одному з семінарів «Сентгора».

Отже, Пенітенціарна академія України активно долучається до вивчення історії трагедії Голокосту та збереження пам'яті про неї. І хоч у ній не викладаються спеціальні курси з історії Голокосту, специфіка закладу зобов'язує викладачів сприяти вихованню толерантності, схильності до емпатії, співпереживання, критичного та свідомого ставлення до особливо складних аспектів суспільного життя, поваги до історії свого та інших народів; формуванню культури пам'яті та особистісного ставлення до історії, розумінню загальнолюдських цінностей і небезпеки від порушення прав людини. Заходи, проведені в академії актуалізують важливість пам'яті про значний соціально-економічний внесок і унікальні культурні впливи єврейського населення на соціокультурні середовища міста та регіону, наголошують на тому, що єврейська історія є частиною нашої спільної історії.

References

1. Біль пам'яті: навчально-методичний посібник до виставки «Голокост від куль: масовий розстріл євреїв в Україні у 1941–1944 рр.» / Авт.-упор. О. Войтенко. Київ: ТОВ «Майстер книг», 2011. 64 с.
Bil pamiaty: navchalno-metodychnyi posibnyk do vystavky «Holokost vid kul: masovyi rozstril yevreiv v Ukraini u 1941–1944 rr.» (2011) [Pain of memory: educational and methodological guide to the exhibition «Holocaust by bullets: mass shooting of Jews in Ukraine in 1941-1944». / Avt.-upor. O. Voitenko. Kyiv: TOV «Maister knykh». 64. [in Ukrainian].
2. Стрвце К. Голокост і його вплив на сучасний світ та Україну. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2022/10/6/161887/> (дата звернення: 19.05.2024).
Struve, K. Holokost i yoho vplyv na suchasnyi svit ta Ukrainu [The Holocaust and its influence on the modern world and Ukraine]. Retrieved from: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2022/10/6/161887/> [in Ukrainian].
3. Подольський А. Ю. Комплексні дослідження з історії Голокосту України та комеморативні дискусії та практики: проблема взаємовпливу, тенденції та перспективи URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Rozdil_7.pdf (дата звернення: 20.05.2024).
Podolskyi, A. Yu. Kompleksni doslidzhennia z istorii Holokostu Ukraini ta komemoratyvni dyskusii ta praktyku: problema vzaiemovplyvu, tendentsii ta perspektyvy [Comprehensive studies on the history of the Holocaust in Ukraine and commemorative discussions and practices: the problem of mutual influence, trends and perspectives]. Retrieved from: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Rozdil_7.pdf [in Ukrainian].
4. Ремех Т.О. Музей Голокосту як освітній простір. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718351/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%A0%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D1%85%202.pdf> (дата звернення: 10.05.2024).
Remekh, T.O. Muzei Holokostu yak osvittinii prostir [The Holocaust Museum as an educational space]. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718351/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20%D0%A0%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D1%85%202.pdf> [in Ukrainian].
5. Кришмарел В.Ю., Севастьянова Д.О. Методичні рекомендації до вивчення питань Голокосту на уроках історії у ЗНЗ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713285/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83.pdf> (дата звернення: 19.05.2024).
Kryshmarel, V.Iu., Sevastianova, D.O. Methodychni rekomendatsii do vyvchennia pytan Holokostu na urokakh istorii u znz [Methodological recommendations for the study of Holocaust issues in history classes].

Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713285/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%83.pdf> [in Ukrainian].

6. Щупак І.Я. Уроки Голокосту в українській історичній науці та освіті: від нарративу до осмислення й постановки суспільного питання про покаяння (до 75-ї річниці трагедії Бабиного Яру). *Український історичний журнал*. 2016. №5. С. 176 – 201.
Shchupak, I. Ya. (2016). Uroky Holokostu v ukrainiskii istorychnii nauksi ta osviti: vid naratyvu do osmyslennia y postanovky suspilnoho pytannia pro pokaiannia (do 75-yi richnytsi trahedii Babynoho Yaru) [Lessons of the Holocaust in Ukrainian historical science and education: from narrative to understanding and raising the public question of repentance (to the 75th anniversary of the Babyny Yar tragedy)]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal*. 5. 176 – 201. [in Ukrainian].
7. Keda M. Petrovska Y. The role of «Centrope» in overcoming the reminiscences of totalitarian regimes. *Європейські антитоталітарні культурні практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Чернігів, 26–27 червня 2020 р.). Чернігів : Десна Поліграф, 2020. С 140–142.
Keda, M. Petrovska, Y. (2020). The role of «Centrope» in overcoming the reminiscences of totalitarian regimes. *Yevropeyski antytotolitarni kulturni praktyky: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – European anti-totalitarian cultural practices: materials of the International Scientific and Practical Conference*. Chernihiv : Desna Polihraf. 140–142. [in English].

Petrovska Julia

ORCID 0000-0002-9142-8541

PhD in Historical Sciences,
associate professor, acting Rector of the Penitentiary Academy of Ukraine,
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: academychernihiv@gmail.com

Popruzhma Alla

ORCID 0000-0002-5079-2865

PhD in Historical Sciences, associate professor
Department of Economics and Social Sciences
Penitentiary Academy of Ukraine,
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: altarsena@gmail.com

STUDY OF THE TRAGEDY OF THE HOLOCAUST IN THE PENITENTIARY ACADEMY OF UKRAINE AS JOINING THE COMMON EUROPEAN MEMORY

The purpose of the article. *The purpose of the article is to update the importance of balanced and informed teaching of the history of the Holocaust in institutions of higher education, which will contribute to preserving the memory of the fate of Ukrainian Jewry, overcoming imperial and Soviet stereotypes, highlighting the relevance of continuing to study various aspects of the Holocaust topic in higher education as a guarantee of peace and democracy, analysis of the experience of studying this topic at the Penitentiary Academy of Ukraine. Today, in the conditions of the Russian-Ukrainian war, attention to this topic is extremely relevant, because it is necessary to constantly overcome propaganda, one of the narratives of which is that Ukrainians are anti-Semites and Nazis. Instead, Ukrainians today realize that the tragedy of the Holocaust is not a purely Jewish story. Declared and legally protected human rights are a necessity for the functioning of universal human values, the violation of which can lead to a terrible tragedy for the entire nation.*

Methodology. *To realize the goal, such theoretical methods as analysis, synthesis, generalization, as well as the principles of scientificity, accessibility and integrity were used.*

Scientific novelty. *It consists in summarizing information about when, why and how the history of the Holocaust tragedy began to be studied in Ukrainian education, what foreign and domestic political processes influenced it, and outlining the prospects for studying the history of the Holocaust in the conditions of the Russian-Ukrainian war. Also, the novelty consists in the presentation of the experience of cooperation of the Penitentiary Academy of Ukraine with international organizations, project activities, involvement of higher education students in scientific and research work, practices of implementing the acquired experience of teaching the history of the Holocaust during classes in humanitarian, social, legal, and philological disciplines.*

Conclusion. *The Penitentiary Academy of Ukraine actively participates in studying the history of the Holocaust tragedy and preserving its memory. The events held at the academy actualize the importance of remembering the significant socio-economic contribution and unique cultural influences of the Jewish population on the socio-cultural environments of the city and region, emphasizing that Jewish history is part of our common history.*

Key words: *Holocaust, jews, memory, Penitentiary Academy of Ukraine.*

Стаття надійшла до редакції 23.08.2024

Рецензент: доктор філософських наук, професор Доній Н. Є.